

Meg kell tanítani a munkást, hogy a bútora csak úgy lesz szép, ha egyszerű és célszerű; kezére kell járni, hogy a szükséges formaismereket magának megszerezze és buzdítani arra, hogy a maga erejéből próbálkozzék meg a feladattal. Öneki viszont az a feladata, hogy minél több kézi ügyességet sajátítson el magának, olyannyira, hogy a feladatot a maga egészében, vagy részben maga elvégezhesse. Hisz oly kevés kell a dologhoz. Egy pár deszkát kigyalulni és összeróni, azt egy kellemes színnel befesteni; azt hiszem kevés ember akad, aki ezt a legrövidebb idő alatt meg ne tanulná. Amit pedig a munkás maga el nem tud végezni, arra nézve szövetkezzék a társaival. Egy új neme a szövetkezeteknek, talán áldásosabb mint minden másik, melynek egyedüli célja, hogy a munkások közösen kellemes otthont teremtsenek egymásnak. A lakatos adjon cserébe az asztalosnak, egy ágyért vagy egy pár székért, egy pár izléses vasalást, melylyel amaz az almáriomát díszíti és így 3—4 ember közös erejével 3—4 nagyon egyszerű

lakást játszva lehet berendezni, minden különösebb megfeszítése nélkül az anyagi erőknél, főképen akkor, ha a dolog nem egyszerre, hanem lassankint és fokozatosan történik.

Ha így sikerült a munkásnak rendes otthont és szerény, de tisztességes művészi igényeknek megfelelő berendezést megszerezni, akkor a többi magától jön. Annál is inkább, mert most már a pszichológiai tényezők is beleszólanak. Az így saját keze munkájával megszerzett otthont kell hogy megszeresse és megbecsülje az, aki csinálta, ennek az otthonnak folytonos szépítése, bővítése, egyike fog lenni életcéljainak. És lassankint áldozatokat fog hozni a lakásáért, olyanokat, melyeket jövedelme megenged és mindez esztétikai alapon fog történni, mint ahogy az ilyen előzmények után másképen föl sem tételvezhető. És ebből, az arca verejtékével, a keze munkájával, a saját keservesen szerzett művészi tudásával összerótt, a modern esztétika alapján álló otthonból fog megindulni hódító körútjára a jövőnek kulturembere, a munkás.

A NAGYBÁNYAI KINCSLELET ÖTVÖSMŰVEI.

ÍRTA: MIHALIK JÓZSEF.

EZERKILENC SZÁZ NÉGYBEN történt, hogy egy, közvetlen Nagybánya városa mellett emelkedő s mesterségesen felhányt halomban földásó munkások kincsre találtak, melyet a nagybányai városi múzeum számára sikerült megmenteni.

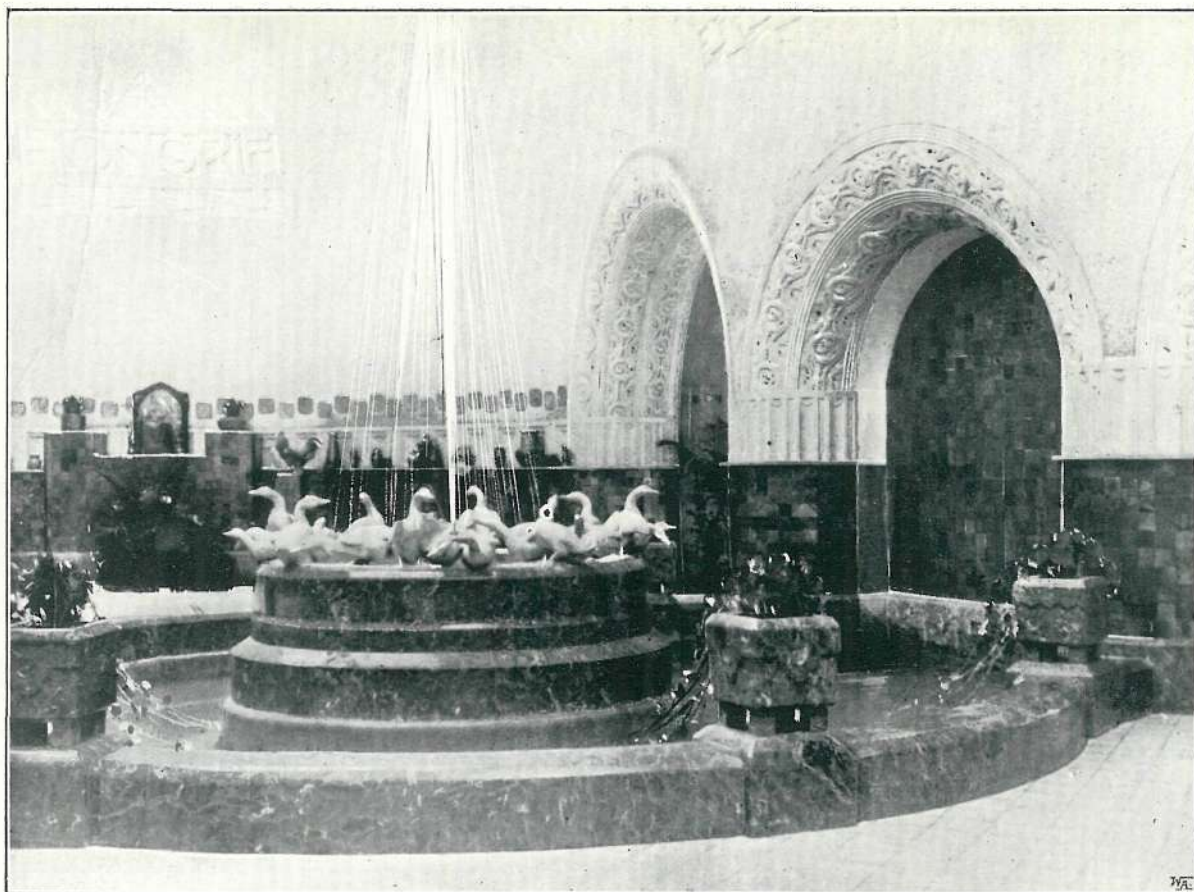
A lelet nem tárgyainak nagy számánál, de egyik-másik darabjának érdekes szerkezete s a magyar kézműipar története szempontjából nagyon becses technikai kivételének előkelő kvalitásai folytán kiváló fontosságú.

A talált régiségek sorában különösen nevezetes Nagybánya város XIV. századbéli címeres ezüstpecsétlője (typáriuma), egyrészt, mert a középkori ép pecsétlő egyike a legnagyobb ritkaságoknak, másrészt, mert a pecsétlő metszésének modora és magas technikája amellét bizonyít,

hogy a pecsétlőt készítő s nyilván magyar pecsétvéső művészetében kiváló jártassággal bírt.

A pecsétlőn kívül, melyet a magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 1905. december havi ülésén részletesebben méltattak, a leletben előfordult még két női köpenyre való aranyozott ezüstkapocs-pár, egy ezüsből készült aranyozott gyűrű, egy bogláros hajtű, ugyanilyen fémből, egy ezüstkánál s végre két ezüst-pézt, melyek közül az egyik I. Ferdinánd magyar királynak 1555-ben Körmöcbányán vert negyed ezüsttallérját, a másik pedig Ágost német-római császárnak, birodalmi főmarsallnak és szász választónak 1564-ben vert fél ezüsttallérját képezi.

Ez utóbbi érem a lelet elrejtésének időpontját bizonyos korlátok között fixírozni

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI CSOPORT ELŐCSARNOKÁNAK RÉSZLETE.
TERVEZTE MARÓTI GÉZA.
AZ ÁLLATCSOPORTOZATOT MARÓTI MINTÁJA NYOMÁN KÉSZÍTETTE A ZSOLNAI-GYÁR.

112., 113. MILANÓI KIÁLLÍTÁS.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI CSOPORT RÉSZLETE.
TERVEZTE MARÓTI GÉZA.
A HÁTTÉRBE AZ IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CSOPORTJA.

114

A KIÁLLÍTÁS FŐKAPUJA.

115

114., 115. MILÁNÓI KIÁLLÍTÁS,

AZ OSZTRÁK PAVILLON HOMLOKZATA.

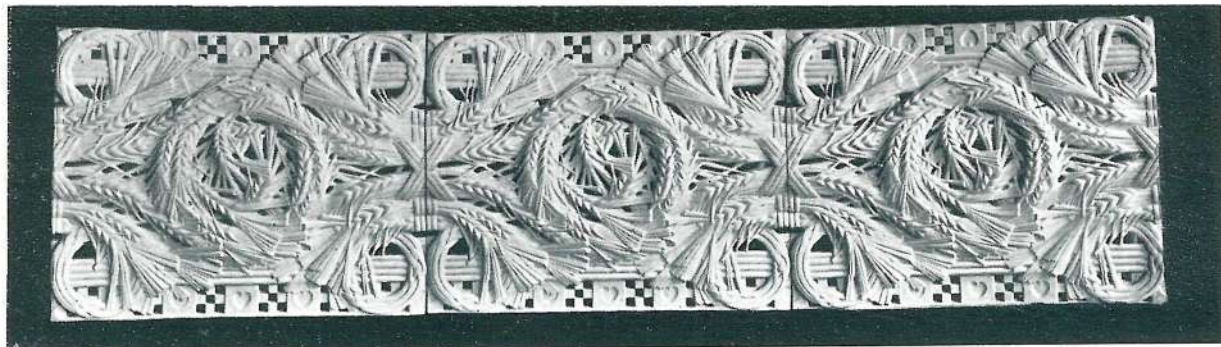
A MUNKA CSARNOKA.

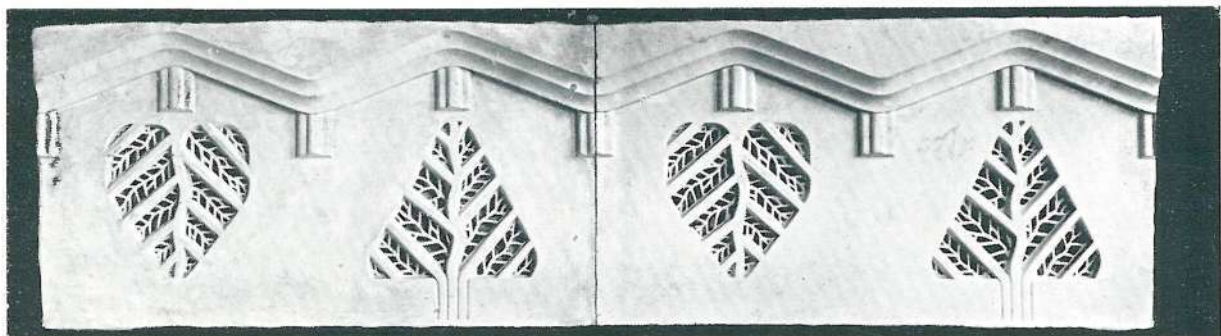
116., 117. MILANÓI KIÁLLÍTÁS.

A BELGA PAVILLON.

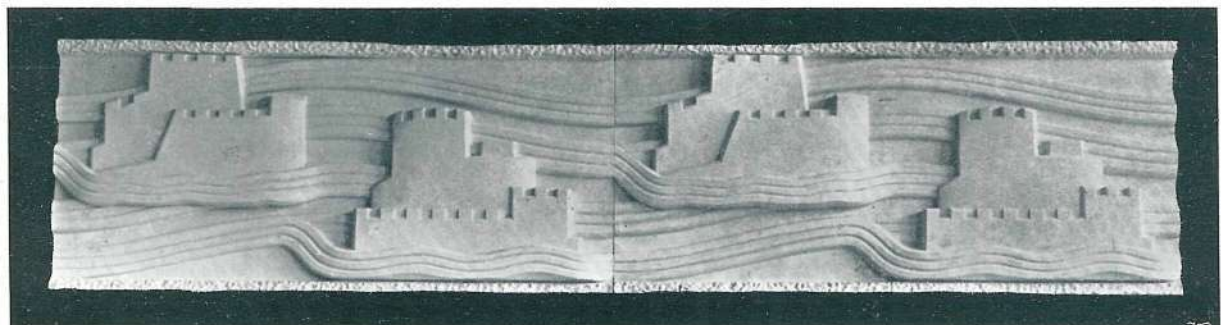
118

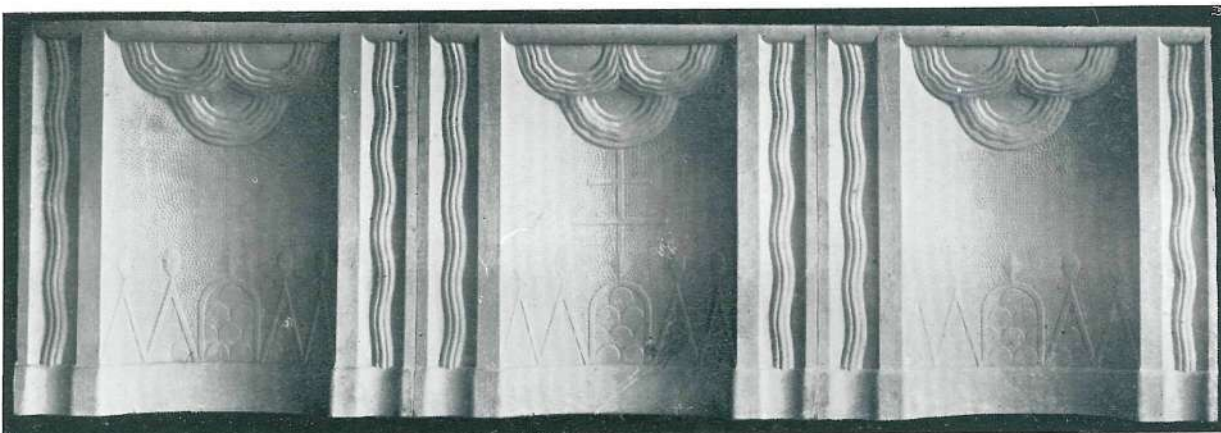
119

120

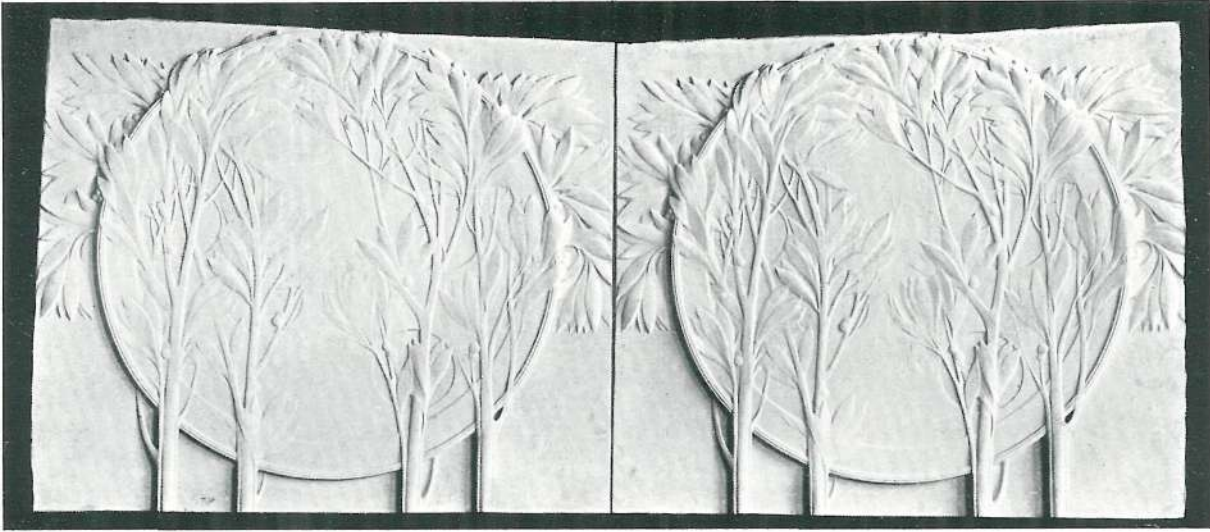
121

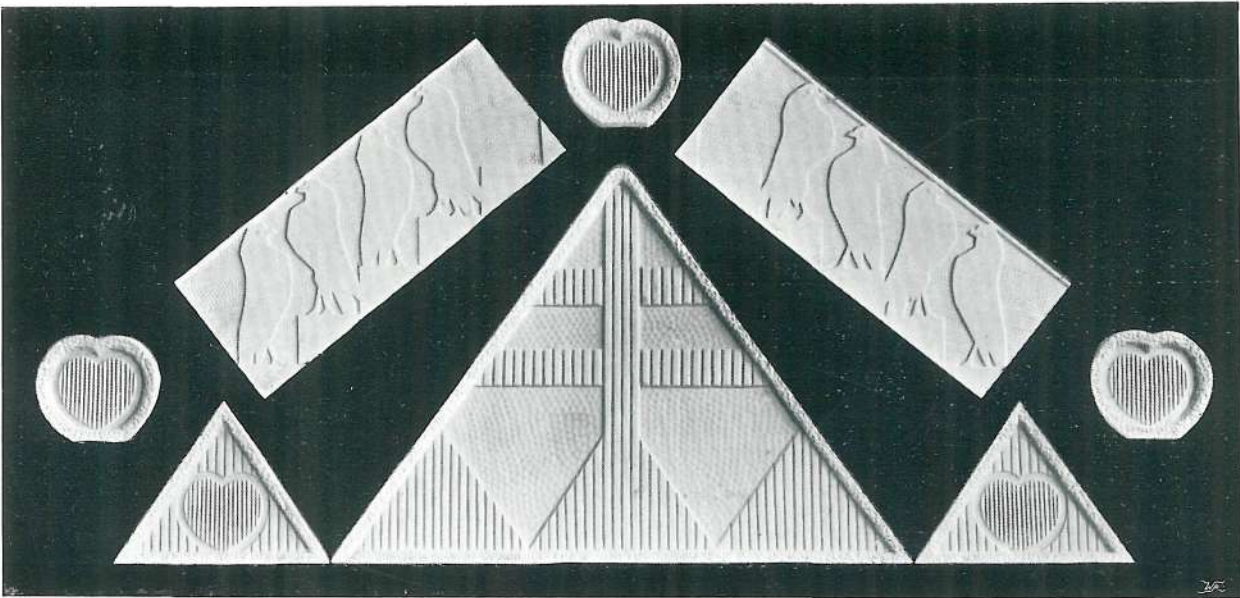
118., 119., 120., 121. MARÓTI GÉZA.

RÉSZLETEK A MILANÓI KIÁLLÍTÁS
MAGYAR IPARMŰVÉSZETI CSOPORTJÁNAK
BELSŐ DÍSZÍTÉSEIBŐL.

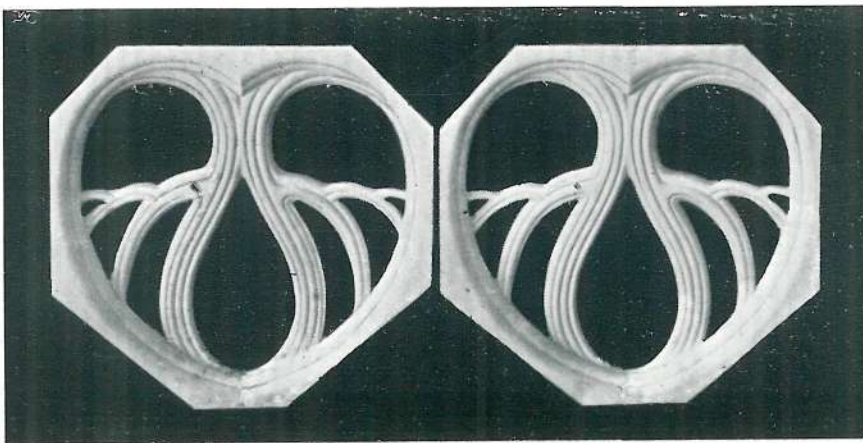
122

123

124

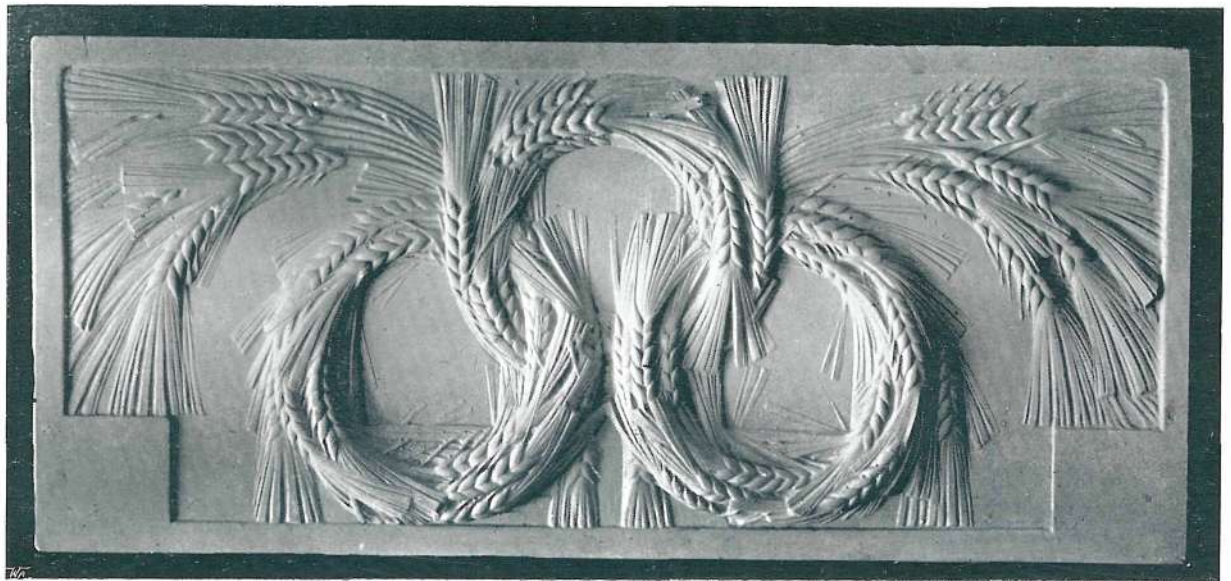
122., 123., 124. MARÓTI GÉZA.

RÉSZLETEK A MILANÓI KIÁLLÍTÁS
MAGYAR IPARMŰVÉSZETI CSOPORTJÁNAK
BELSŐ DÍSZÍTÉSEIBŐL.

117

125

126

125., 126. MARÓTI GÉZA.

RÉSZLETEK A MILANÓI KIÁLLÍTÁS
MAGYAR IPARMŰVÉSZETI CSOPORTJÁNAK
BELSŐ DÍSZÍTÉSEIBŐL.

127

127. FARAGÓ GÉZA,

MODERN NIMFÁK (GOUACHE).

128

128. FARAGÓ GÉZA.

A BŰNBŐL AZ ENYÉSZETBE (TEMPERA).

A Nemzeti Szalon grafikai kiállításából.

129

129. PETŐFI
TANULMÁNY.BECK Ö.
FÜLÖPTÖL.

130

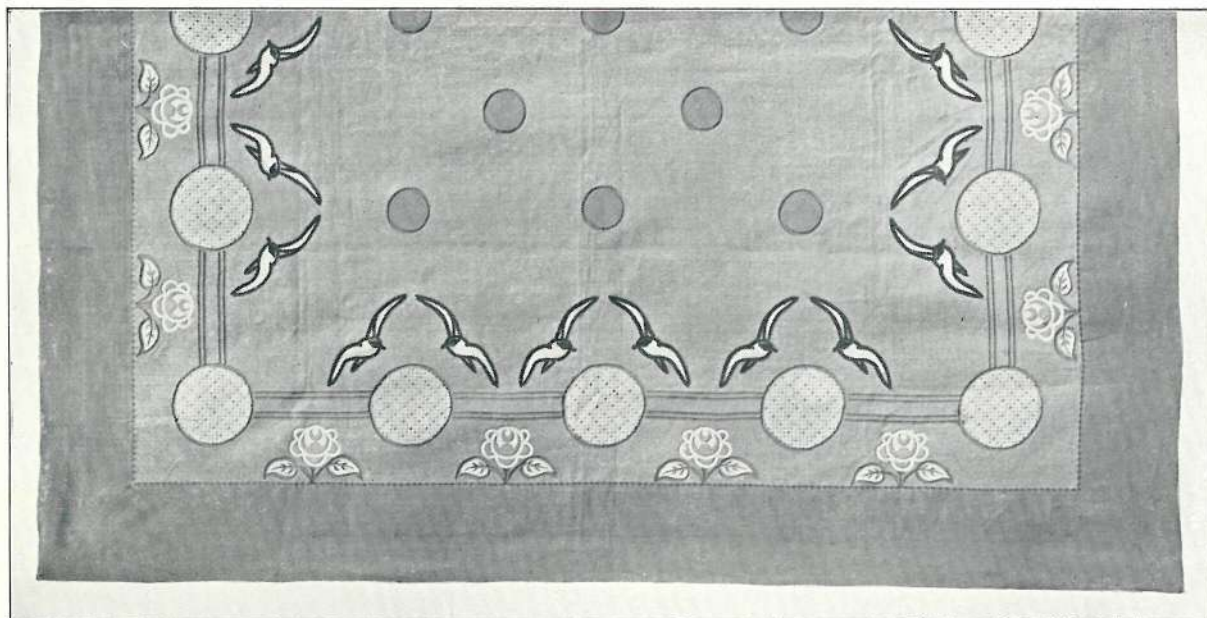

130. REMSEI JENŐ.

COURRIÉRES.

A Nemzeti Szalon grafikai kiállításából.

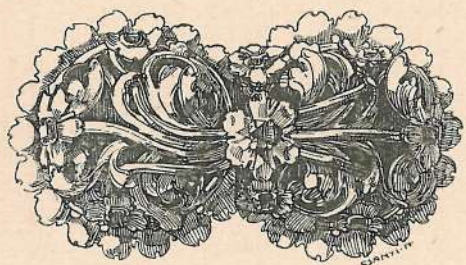
131

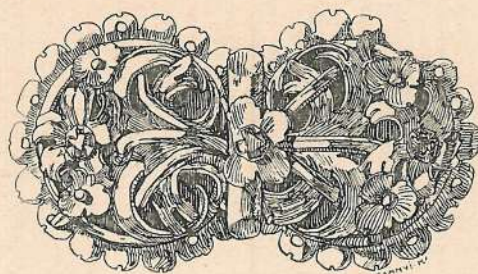
131. APPLIKÁCIÓS TERÍTŐ.

TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE BLASKOVICH IRÉN.

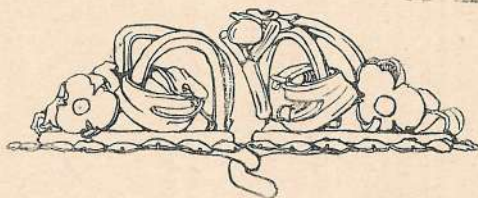
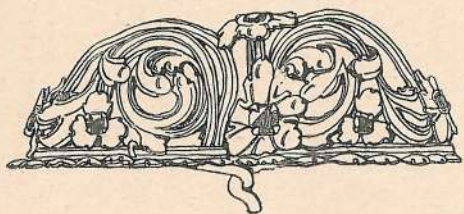
A Gaulois „Nők művészetének kiállítása” magyar csoportjából.

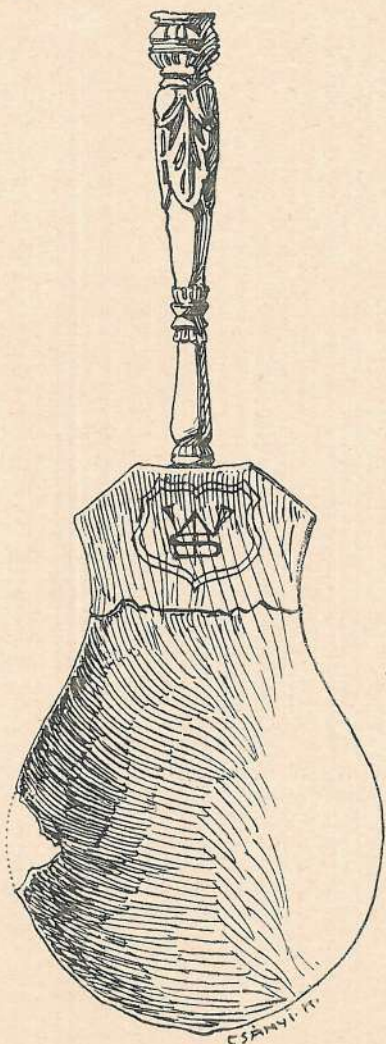
1. ÁBRA.

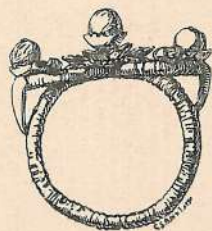
2. ÁBRA.

4. ÁBRA.

5. ÁBRA.

3. ÁBRA.

132. A NAGYBÁNYAI KINCSLELET ÖTVÖSMŰVEI.

képes s alkalmas eszköz annak a megállapítására, hogy a kincs az 1564. év előtt nem kerülhetett a földbe. Hogy éppen 1564-ben-e, avagy később történhetett-e ez meg, arra pozitív bizonyossággal nem felelhetünk, de ennek közelebbi meghatározására támasztó-pontot nyújthatnak Nagybánya város XVI. századi történetének ama mozzanatai, amelyek eme évszázad 60-as éveit köré csoportosulnak.

Tudjuk, hogy Nagybánya városa és annak az 1490-ik évtől a Fugger-család által birtokolt híres kereszthegyi bányája 1560-ban Felsőbánya várossal egyetemben mint királyi donáció Balassa Menyhértnek, a királyi hadak főkapitányának birtokába került, aki ez időtől fogva állandó híve lett Ferdinándnak, utóbb pedig Miksának. A város ez időtől szintén a császár pártján lévén, azt csak 1567-ben foglalja el kemény ostrom után Szapolyai János Zsigmond a császáriaktól.

Nem bizonyos, de nagyon valószínű, hogy a város fontos hatalmi jelvényét, a pecsétlőt s a lelet többi tárgyát, melyeket a város nyilván valamely elhunyt polgárának hagyományozása révén bírt, az ostrom alkalmával a város falai közül elmenekülő valamelyes hivatalos személy, talán éppen a városi bíró, vagy valamely szenátor vitte ki magával s rejtette el a halomban, hogy alkalmas időben onnét kiemelve, ismét a város tulajdonába juttassa azokat. Ez a jószándéka meg nem valósulhatván, a kincs 337 esztendőn keresztül maradt elrejtve a föld alatt, míg végre egy szerencsés véletlen folytán az jogos tulajdonosa birtokába jutván, ma a nagybányai városi múzeum legérdekesebb tárgyai sorába tartozik.

Méltán s joggal állíthatjuk ezt a leletről, mert a két pár kapocs s a gyűrű a maga felette ügyes szerkezetével s befejezett művészi kivitelével a XVI. századbeli magyar ékszerek ma már igen ritka emlékei közé tartozik s mint ilyenek, anyagi tekintetben is sokat érő iparművészeti objektumok.

A két kapocspár (1. és 2. ábra) az alaplemezről kihajtó, áttört és bordázott indákból s lombornamentumból van megszerkesztve s az indák végein oly apró virágocskákkal díszítve, melyek közepén, virágszék gyanánt,

egy-egy szegletesre csiszolt vörös almandínkó ül karmosan befoglalva.

Ábráink világosan szemléltetik, hogy az indák s a bevagdalt szélű levélkék jellege még egészen a csúcsíves izlést követik, mindamelllett ez ékszerek készítésének korát a XVI. század első felénél korábbi időre nem tehetjük, közismeretű dolog lévén a szakember előtt, hogy a csúcsíves műizlés tradíciói az egyes ötvösiskolák és mintakönyvek révén különösen az ötvösség műgyakorlatában egészen a XVII. század derekáig tartották fenn magukat nemcsak a külföldön, de hazánk területén is.

A gyűrű (3. ábra) karikája, annak fejével együtt, sűrű harántbemetszésekkel bordázott vastagabb drótból egy tagban készült s felül a közepén egy nagyobb rózsaidomú virággal, a kerületen pedig 3—3 apró virágocskával van ékesítve. A középsőbe egy fehér ezüstgömb, a hat kisebbbe pedig felváltva egy-egy vörös almandín s egy-egy türkiszkö van karmosan befoglalva, úgy hogy e három-fajta díszítő anyag színei együttvéve a magyar nemzeti hármasszínű (vörös, fehér és kékes-zöld) adják ki, amit talán nem lehet pusztán a véletlen játékanak tulajdonítani.

A hajtű (4. ábra), mely csak töredékben maradt reánk, az úgynevezett bogláros hajtűk sorozatába tartozik s gömbídomú fején recézett drótból alakított párhuzamos filigrán köröcskével s apró fémgöngyökkel, vagyis a régi elnevezés szerint: börtüvel van díszítve.

Vége a kanál (5. ábra) a XVI. században divatos kanalak konvencionális idomát tünteti elő; meritője pajzsídomú, csonka nyele baluszter-tagból, domború gyűrűkből s ezek között plasztikusan kiemelkedő levélkékből álló pártából, vége felé pedig akantuszlevelekből álló koszorúból van megszerkesztve. Meritője tövén, a hátlapon, renaissance pajzsba foglalt W és S betűből álló bevéssett monogramja egykori tulajdonosának nevét rejtí magában.

A két kapocspár méltatásánál említettem, hogy azok készítése a XVI. század közepénél nem lehet régebbi. Ugyanezt állíthatom a gyűrűről, a bogláros hajtűről s a kanálról is, hangsúlyozván, hogy eme ötvösműveket mind magyar ötvös munkájának tartom, a kivétel

körül tanusított technikai sajátságok s a meg-lévő s kellőképen fixirozott analógiák alapján pedig azokat a Felsőmagyarországon keletkezett ötvösművek ama darabjai közé sorozom, amelyeknek szerkezeti bája, technikájuknak művészi

magaslaton álló kvalitása s az egész műalkotás hatásának harmónikus szépsége a régi magyar ötvösségnek nagy s messze földekre elterjedt hírnevét méltó s fényes adatokkal tudják támogatni.

MILANÓI LEVÉL.

MILANÓI MUNKATÁRSUNKTÓL.

NINCS RIDEGEBB és szomorúbb látvány, mint figyelemmel kíséreni egy készülő-félben lévő kiállítást, amikor még a tündérpaloták állványokkal és gödrökkel vannak körülbástyázva és nem képesek hamis szépségök összes titkait leplezni. Itt az a körülmény, hogy az ember többet lát, mint kellene, kockára teszi illuzióit.

A milánói kiállítással is úgy vagyunk; az első séta a megnyitás napja előtt vigasztalanná tesz. Azt hisszük, hogy ez sohasem lehet kész, vagy ha kész lesz, akkor ezek közt a paloták közt maga Ruskin az építészeti hét lámpájával sem fogja kiismerni magát. Az igaz, hogy nehéz művészet is úgy építeni, hogy minden építettnek látszódjék s mégse kelljen hozzá az építészeti két főkelléke: a szilárdság és tartósság.

A modern kiállítási művelet főelve, hogy olcsó anyagokból drága anyagok hatását bűvészkedje ki. Ezen az alapon kátrányos papírból büszke kupolák alakíttatnak és léckötegekre húzott vakolatból merész oszlopok. Mert a kiállításoknál minden szabad, ami a látszatnak jó. Az anyagok akrobatikájára jogcímet ad az, hogy csak kilenc hónapig kell mutatnia.

Legjobb dolga természetesen a közönségnek van. Akik a megnyitás után betódultak a két óratorony között a nagy oszlopcsarnokos előudvarba, azok számára már csak a gipsz-emblémák megfejtése maradt. Szerencsére az sem járt sok fejtöréssel. A dekoratív szobrászok Milánóban nem nagyon erőltették meg magukat. Az épületeken elhelyeztek egy csomó szárnyaskereket és földgömböt a közlekedés

és a nemzetköziség képviselőjében s néhány közismert ipari s művészeti géniuszt.

Maga a kiállítás két főrészből áll: a Parcóból és a Piazza d'Armi-ből. Együttesen az egy millió négyzetmétert meghaladja a két terület. Az építkezés által befödött rész pedig mintegy 270 ezer négyzetméter.

A Sforza vár éjszaki sarkán van a főkapu, azon juthatni be a Parcoba, ahol a külön Simplon-múzeum, a szépművészetek, munkás-jóléti tárlat, építészeti és az iparművészet jórésze foglal helyet. Itt van Sveic pavillonja. Azonkívül természetesen vendéglő és mulatóhely quantum satis. A magyar iparművészet is ide vonult a park árnyas fái közé. Mintegy negyed-részt foglalja el a nagy iparművészeti csarnoknak. Közvetlen szomszédaink az olaszok. Van két reprezentacionális előcsarnokunk és egy kiállítási udvarunk. A kiállítási udvarból hét szoba nyílik s a többi termekben is sok interieur foglal helyet váltakozva a magyar iparművészet és háziipar színe-javát tartogató polcokkal és üvegszekrényekkel. Impozáns a szakiskolák kiállítása. A fővárosi iparrajziskola, az iparművészeti és a mintarajziskola jórészt terveket állít ki, míg az állami ipari iskolák csaknem kivétel nélkül teljesen elkészített tárgyakat.

Akik az április 28-iki megnyitásra készek voltak, azok feltűnést keltettek. Ezek közt voltunk mi magyarok is, nálunk a közlekedés-ügyi és mezőgazdasági rész teljesen készen állott, az iparművészeti csoportnál sem hiányzott sok. Ausztria lemaradt két pavillonjával. Belgium gótikus ízű háza is csak kívülről